

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження соціальної відповідальності в Україні посилюється тією обставиною, що вітчизняне господарське середовище не пройшло у своєму історичному розвитку необхідних етапів, які у західному суспільстві призвели до усвідомлення важливості філософії соціальної відповідальності. **Метою дослідження** є спроба висвітлення окремих існуючих проблемних питань, пов'язаних із становленням та розвитком різних форм бізнесу в Україні як соціально відповідального і соціально орієнтованого, а також формулювання можливих шляхів вирішення зазначених проблем. **Об'єктом дослідження** виступає соціальна відповідальність. **Предметом** є сучасний стан соціальної відповідальності бізнесу в Україні. **Завдання дослідження:** виявлення основних проблем розвитку соціального партнерства; вивчення головних шляхів подолання проблеми. Визначення терміну "соціальна відповідальність" ще не є чітко сформульованим. Всесвітня бізнесова рада із сталого розвитку визначає соціальну відповідальність бізнесу як "зобов'язання бізнесу сприяти сталому економічному розвитку, працюючи з найманими працівниками, місцевою громадою та суспільством загалом з метою покращення якості життя та відповідальне ставлення будь-якої компанії до свого продукту або послуги" [2]. Взагалі поняття «соціальна відповідальність бізнесу» з'явилося у 50-і роки ХХ століття, основною причиною його появи є поширення діяльності корпорацій та збільшення їх впливу на світовий розвиток. Основою соціальної відповідальності бізнесу є оцінка комерційної діяльності компанії з метою визначення її загального впливу на суспільство. До сфери соціальної відповідальності компанії відносять соціальну відповідальність перед працівниками, охорону навколишнього середовища, поведінку ринку, залучення до життя громадськості [7, с.206-229]. Основними міжнародними інститутами з впровадження соціальної відповідальності бізнесу є: ООН та подібні організації, світові бізнес-структури та громадські організації. В Україні соціальна відповідальність бізнесу зародилася у 2005 р., після підписання в Києві Меморандуму про соціальну відповідальність бізнесу в Україні, який визначає принципи і завдання соціально відповідального бізнесу [1, с. 7]. Проблематика соціальної відповідальності бізнесу є актуальною сьогодні у зв'язку з низкою чинників, зокрема євроінтеграційними процесами, що відбуваються в Україні, збільшенням прозорості українських кордонів для іноземного капіталу та виходом українських виробників на зовнішні ринки. Для українських компаній, які прагнуть вийти на інші ринки, в першу чергу, європейський, виконання вимог соціальної відповідальності бізнесу є критичною для ділової співпраці з провідними глобальними компаніями і державами [4]. Бізнесові структури, що працюють в Україні, ще не є досконалі у своїй галузі і не розуміють певну роль перед розвитком держави, тому в них виникає потреба у співпраці із державними та недержавними установами, організаціями у вирішенні соціальних проблем різного рівня [6, с.32-36]. На думку експертів, в Україні тільки почали розмірковувати про можливу роль держави в просуванні соціальної відповідальності бізнесу. Маліновська О. стверджує, що впровадження й утвердження соціальної відповідальності бізнесу в Україні потребує, зокрема: 1) сформуванню у суспільній свідомості розуміння змісту, значимості соціально відповідального бізнесу для розвитку соціально орієнтованої держави та демократії; 2) поширення в управлінських та бізнесових колах розуміння стратегічного значення соціально відповідальної позиції для зміцнення конкурентоспроможності; 3) створення на національному рівні ефективної системи комунікації соціально відповідального бізнесу, державних органів влади, ЗМІ, громадськості, експертів міжнародних організацій; 4) формування законодавчої бази, яка забезпечить зацікавленість бізнесу в конструктивній участі у здійсненні соціальних програм [4, с. 204]. В Україні ідея соціальної відповідальності бізнесу починає розвиватись і потребує досконалого пакету законодавчих актів. Українське законодавство накладає на бізнес низку обов'язкових соціальних функцій, що проявляє їх винятково фіскальне забарвлення [3]. Можна відзначити, що в Україні не проводилося

грунтовне дослідження на тему соціальної відповідальності бізнесу. Є тільки точкові дослідження, ініційовані суспільними організаціями. Наявні дані говорять, що вітчизняний бізнес готовий виконувати соціальну місію. За рівнем економічних свобод у 2010 році Україна посіла 162-е місце із 179 країн світу. До найбільших проблем відноситься корупція, недосконалість фінансової системи, бюрократичні перешкоди, які ускладнюють комерційні операції і створення бізнесу. Майже не спостерігається прогресу в залученні іноземних інвестицій: зарубіжних інвесторів лякає корупція, яка, на жаль, поширилася серед усіх верств суспільства і рівнів влади [2]. Сьогодні держава займає досить активну позицію стосовно створення сприятливих умов для роботи приватного сектора. Стратегія сприяння розвитку соціальної відповідальності розвивається в трьох напрямках: перший напрям – реформа оподаткування, яка дає змогу підприємствам розвивати свої основні фонди і нагромаджувати обігові кошти. Внаслідок цього у фірм з'являються додаткові можливості на створення соціальних програм; другий напрям – розвиток державної політики, яка спонукає соціальну активність бізнесу, зосереджена на вдосконаленні пенсійної системи. До основних причин, які стримують розвиток соціальної відповідальності бізнесу в Україні, можна віднести питання законодавчої неврегульованості та відсутності законодавчого заохочення. Реалізація соціальних програм супроводжується значними фінансовими витратами корпорацій, що також найчастіше стає стримувальним фактором або причиною відмови від соціальної діяльності [5]. **Висновок.** На сучасному етапі для становлення ідеї соціальної відповідальності бізнесу в Україні насамперед необхідно: формувати у суспільній свідомості розуміння змісту, значимості соціально відповідального бізнесу для розвитку соціально орієнтованої держави та демократичних засад, а серед самих підприємців – стратегічного значення соціально відповідальної позиції для зміцнення конкурентоспроможності компаній на ринку та довгострокового сталого розвитку.

Література

1. *Офіційний сайт Центру розвитку КСВ в Україні.* – [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.csrukraine.org>
2. *Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження* [Електронний ресурс]. – К. : КІТ, 2005. – 30 с. – Режим доступу : http://www.un.org.ua/files/Concept_Paper.pdf
3. *Форум соціально відповідальних бізнесів України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tnk-bp.com.ua/press/media/2005/12/851/>.
4. *Маліновська О.Я. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: етапи становлення* /О.Я. Маліновська // *Наук. Вісник НТЛУ України.* – 2008. – Вип. 18. – С. 200–204.
5. *Офіційний сайт Центру розвитку КСВ в Україні.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.csrukraine.org>.
6. *Мельник С. Становлення соціально орієнтованого бізнесу в Україні як складова державної соціальної політики* // *Україна аспекти праці.* – № 5. — 2008. — С. 32–36.
7. *Закон України "Про державні стандарти та державні соціальні гарантії".* *Закони України.* – К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України. – 2005, т. 4. – С. 206-229.
8. *Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія*/Т.В.Гончарук, Н.В.Гнасевич, М.І.Гурик, О.М.Рудакевич, Р.Ю.Чигур, М.Л.Шумка; за ред. професора О.М.Рудакевича. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 256с.
9. *Гончарук Т. Філософія сучасного українця у форматі інноваційного суспільства*/Т.В.Гончарук//*Наукові записки. Сер. Філософія. Острого: Національний університет «Острозька академія», 2011. – Вип.9.*
10. *Гурик М.І., Гончарук Т.В., Шумка М.Л. Філософські проблеми державного управління. Навч. посібник. Тернопіль. – Економічна думка, 2010. – 126с.*